

EGY INVÁZIÓS FAJ, A *SOLIDAGO GIGANTEA* Aiton ÁLTAL KOLONIZÁLT MOCSÁRRÉTEK DIVERZITÁSA ÉS FAJKOMPOZÍCIÓS KOORDINÁLTSÁGA

KUN RÓBERT¹, SZÉPLIGETI MÁTYÁS², MALATINSZKY ÁKOS¹,
VIRÁGH KLÁRA³, SZENTIRMAI ISTVÁN² és BARTHA SÁNDOR³

¹Szent István Egyetem, Mezőgazdaság- és Környezettudományi Kar,
Természetvédelmi és Tájgazdálkodási Intézet, Természetvédelmi és Tájökológiai Tanszék,
2103 Gödöllő, Páter Károly u. 1., rbert.kun@gmail.com

²Órségi Nemzeti Park Igazgatóság, Óriszentpéter

³MTA, Ökológiai Központ, Ökológiai és Botanikai Intézet, Vácrátót

Elfogadva: 2014. október 17.

Kulcsszavak: abundancia, alfa diverzitás, béta diverzitás, egyenletesség, magas aranyvessző, társulás-szerveződés

Összefoglalás: Számos vizsgálat történt korábban a *Solidago gigantea* Aiton elterjedtségével, ökológiai és növényélettani tulajdonságaival kapcsolatban, azonban a faj inváziójának cönológiai következményei kevésbé ismertek. Mocsárréti társulások diverzitását és belső koordináltságát hasonlítottuk össze, magas aranyvesszővel különböző mértékben fertőzött területeken. Hat, eltérő mértékben kolonizált gyepterületet vizsgáltunk, melyek közül kettő referenciaterrületként is szolgált. Állományonként 8–8 db 5 m hosszú transzszektet mintavételeztünk. Ezek mentén 100 db egymást érő 5 cm × 5 cm-es mikrokvadrátban rögzítettük a fajok jelenlétét. Az állományok belső szervezettségét és koordináltságát a diverzitás és az egyenletesség állományon belüli szóródásával (CV%) és a mintavételi egységek állományon belüli átlagos cönológiai hasonlóságával jellemeztük. A *S. gigantea* gyakorisága jelentősen különbözött a mintaterületeken, és mennyiségének növekedésével összefüggésben változtak az állományok cönológiai jellemzői: csökkent a diverzitás és a koordináltság. Különböző cönológiai jellemzőket összehasonlítva megállapítható, hogy az átlagos viselkedést kifejező alfa diverzitás és egyenletesség kevésbé érzékenyen mutatják az inváziós faj okozta degradációt, mint a jellemzők béta diverzitást is jelentő relatív szórása (CV%). Eredményeink szerint a cönológiai koordináltság állományon belüli változása (jelen esetben csökkenése) egyszerűen mérhető és jó indikátora az inváziós faj okozta cönológiai változásoknak.

Bevezetés

Számos vizsgálat látott napvilágot az inváziós fajok különböző tulajdonságaival, valamint társulásokban tapasztalt hatásaival kapcsolatban, nevezetesen a társulások fajdiverzitását és az őshonos fajok életheletőségeit csökkentő hatásaikról (BALOGH és BOTTA-DUKÁT 2009, DOGRA et al. 2009, POWELL et al. 2011), az egyes inváziós fajok elterjedtségéről (BOTTA-DUKÁT és DANCZA 2004, BOTTA-DUKÁT 2008, CSONTOS et al. 2010), valamint élet- és szervezettani, illetve növekedési tulajdonságairól (BOTTA-DUKÁT et al. 1998, BOTTA-DUKÁT és DANCZA 2001, LARDY et al. 2006, BOTTA-DUKÁT 2006, MOJZES és KALAPOS 2004). Hazánk nyílt és üde termőhelyeinek egyik legerjedtebb és egyben legrészletesebben vizsgált inváziós faja a *Solidago gigantea*, amely elsősorban fiatal parlagokon terjed és válik tömegessé (EGLI és SCHMID 2000, BOTTA-DUKÁT és DANCZA 2004, WEBER és JACOBS 2005), azonban tapasztalataink szerint jó állapotú, üde gyeptársulásokat is képes kolonizálni. A növényfaj a világ számos országában okoz természetvédelmi és gazdálkodási nehézségeket (JACOBS et al. 2004). Különböző természetvédelmi kezelési